

El miracle de la vida i l'horror del món

“El poeta sempre torna a l'escena del crim.”

Josep-Ramon Bach

Josep-Ramon Bach (JRB) va conèixer BarryTimothyWalker (BTW) el mes de setembre de 1978 a Little Italy, Nova York. Eren les festes de San Gennaro, quan Mulberry St. s'engalana i es farceix de parades que criden la gana i la set dels vianants. Al pati exterior de la Most Precious Blood Church, la imatge del sant lluïa la seva capa feta de dòlars, que els fidels confegien cosint els bitllets amb agulles de cap. Al 112 del carrer, a Russell's Liquors, mentre tenia lloc el concurs d'endrapadors de cannoli, JRB i BTW van encaixar les mans.

Feia dos anys Ricard Moseguí, àlies El Pintures, extorero i amic de JRB, li havia regalat un exemplar d'*Eustace*. L'havia comprat a la llibreria Strand en un viatge recent. Era una edició de Black Sparrow, la mítica editorial que també, entre molts d'altres, publicava Bukowski, John Fante i, essencial en aquesta història, Gerard Malanga.

JRB va llegir el poemari i en va quedar impressionat. D'allà va sortir la idea de les versions que ara, finalment, es publiquen després d'innumerable correccions i guarets dilatadíssims. Re-

cordem que en el període 1975-1985 JRB no va publicar. Això no vol dir que no escrivís, com demostra la seva *Obra Poètica (1962-1993)*, apareguda recentment. Va ser un període obscur, de solitud buscada. Com ell mateix apunta a *L'enunciat* (2011), “hi ha versos escrits amb la sang de les tenebres”. I és enmig d'aquesta tenebra que va decidir fer aquell viatge sempre postergat a Nova York, per conèixer BTW.

Cartes creuades amb l'editorial van posar-lo en contacte amb Gerard Malanga, l'única persona que encara sabia alguna cosa de l'autor d'*Eustace*. A l'amable carta que va rebre JRB, Malanga explicava que BTW havia estat acomiadat feia temps de la seva feina a causa de les addiccions que el corsecaven. Amic d'ell com era (es coneixien des de l'escola elemental del Bronx, on van compartir pupitre), se'n preocupava i li havia aconseguit un lloc de vigilant nocturn en un pàrquing del barri italià, a Mott St. (vivia al mateix aparcament, en un modest barracó). Malanga es mostrava encantat de poder-li presentar a BTW i esperava que el seu amic, en conèixer que la seva obra era apreciada a l'altra banda de l'Atlàntic, s'animés i intentés tornar a la poesia.

Ja a Nova York, Malanga va citar JRB al celler Russell's Liquors a migdia. JRB m'explica que va estar passejant pel carrer guarnit i sorollós fins que va ser l'hora acordada. Va decidir entrar a la botiga de licors a fer el xafarder. Al cap d'una bona estona va mirar el rellotge i, constatant el retard dels dos poetes, va renegar en veu alta. La sorpresa va ser majúscula quan l'encarregat de la botiga el va interpel·lar: sou català, oi? Van estar xerrant una bona estona. Russell era de Barcelona, d'on havia sortit l'any 1962 per no tornar-hi. JRB m'explica que el seu català tenia l'accent rovellat però que era d'una riquesa de vocabulari espectacular, més i tot tenint en compte que, si li havia de fer cas, no el parlava amb ningú des de la seva arribada, feia setze anys.

Aquesta casualitat, sumada a la coneixença de BTW, suposen per a JRB la materialització radical d'allò que tant li agrada dir: "Convocar l'atzar i ser-li deutor". Si ja tenia al cap fer la versió catalana dels poemes d'*Eustace*, aquella coneixença d'en Russel ho feia ineluctable.

Li sap greu el record de BTW. Era un home ja deteriorat pels estralls de la mala vida (moriria quatre anys després sense haver arribat als quaranta). Li sabia greu veure com tot aquell talent es diluïa intravenós. Però van poder parlar d'aquell personatge, *Eustace*, que segons JRB convoca tota la peripècia vital de BTW. Quan li va dir que volia traduir a la seva llengua una selecció

d'aquells poemes, BTW es va mostrar sorprès i agraït, però va recomanar-li que no perdés el temps.

JRB recorda aquell dia de festa urbana estranyament mediterrània, asseguts en unes cadires a la vorera, mentre bevien cervesa gelada que els hi anava venent Russell. De com les paraules es barrejaven amb el fum dels puros que va repartir Malanga. Recorda homes cepats amb anells enormes i corbates llampants, dones morenes i precioses que semblaven sortides feia cinc minuts de la Via Borgognona de Roma. Recorda els ulls de pou de BTW mentre li explicava que ell només havia volgut explicar "el miracle de la vida i l'horror del món amb els ulls de qui se sap lliure, al marge per sempre". Un BTW movent-se per escenaris on crec entreveure també certs fotogrames gravats a la memòria de JRB, imatges vistes al cinema Califòrnia de Castellar del Vallès, on va descobrir en blanc i negre el món canalla de les ciutats nord-americanes.

Eustace, com altres versions de JRB, parla amb la veu instintiva de qui ha volgut desaprendre per poder ser poeta. Un poeta que practica una lírica austera, de contundència mineral, que mai no oblida la ironia que ens parla del rebuig vers un món fet a mida de la mediocritat més criminal. Criminal com els escenaris que BTW va voler evocar amb el seu *Eustace*, un heterònim que ens mira des d'un mirall compost, com l'ull d'aquella mosca que ens empenya però ens fa sentir vius.

JOAN VIGÓ

Versions de Barry Timothy Walker fetes amb optimisme

“La creativitat no és altra cosa que una intel·ligència que es diverteix.”

Albert Einstein

Els poemes que aquí presentem són una tria personal entre els més de dos-cents poemes que componen el llibre *Eustace* del poeta Barry Timothy Walker. L'autor, nascut en el Bronx novaiorquès un 3 de juny de 1943, va estudiar Geografia Humana a la City University of New York. A partir de l'experiència acumulada en la seva feina laboral en un centre d'assistència social del seu barri, va crear un personatge, Eustace, per donar forma a un ser desarrelat, que proclamava en veu en alta les desigualtats humanes en un país de riqueses. Eustace, doncs, és la suma de molts personatges que Walker va conèixer en la seva vida. La seva biografia imaginària ens diu que va néixer d'una família humil. El pare era un modest empleat ferroviari. La seva vida va estar plena d'incidents amb la judicatura. Empresonat tres vegades per tinença de drogues dures, atacs amb arma blanca i escàndol públic. Autodidacte, amb talent innat per evidenciar les misèries de la gran ciutat, tota la seva obra poètica està construïda seguint

els postulats d'una generació d'artistes rebels. La seva obra rep influències rítmiques de la música negra amb accent country i del jazz d'arrels urbanes. Sense pèls a la llengua, la seva poesia s'entossudeix a desballestar una societat decadent sense esperança. De truà a contestatari, *Eustace* és el llibre més reconegut del poeta novaiorquès, que, com el seu personatge, fruit dels excessos de la droga, va morir prematurament a primers de maig de 1982.

“Moralista empedreït —segons ha escrit John Evans en un estudi recent sobre l'obra de Barry Timothy Walker— amb aquest poema coral evidencia el desordre humà i social per il·luminar amb els seus versos el camí de la redempció. Uns versos descriptius, molt propers a la prosa poètica, testimonien el seu caràcter lliure i rebel.”

L'APRENET

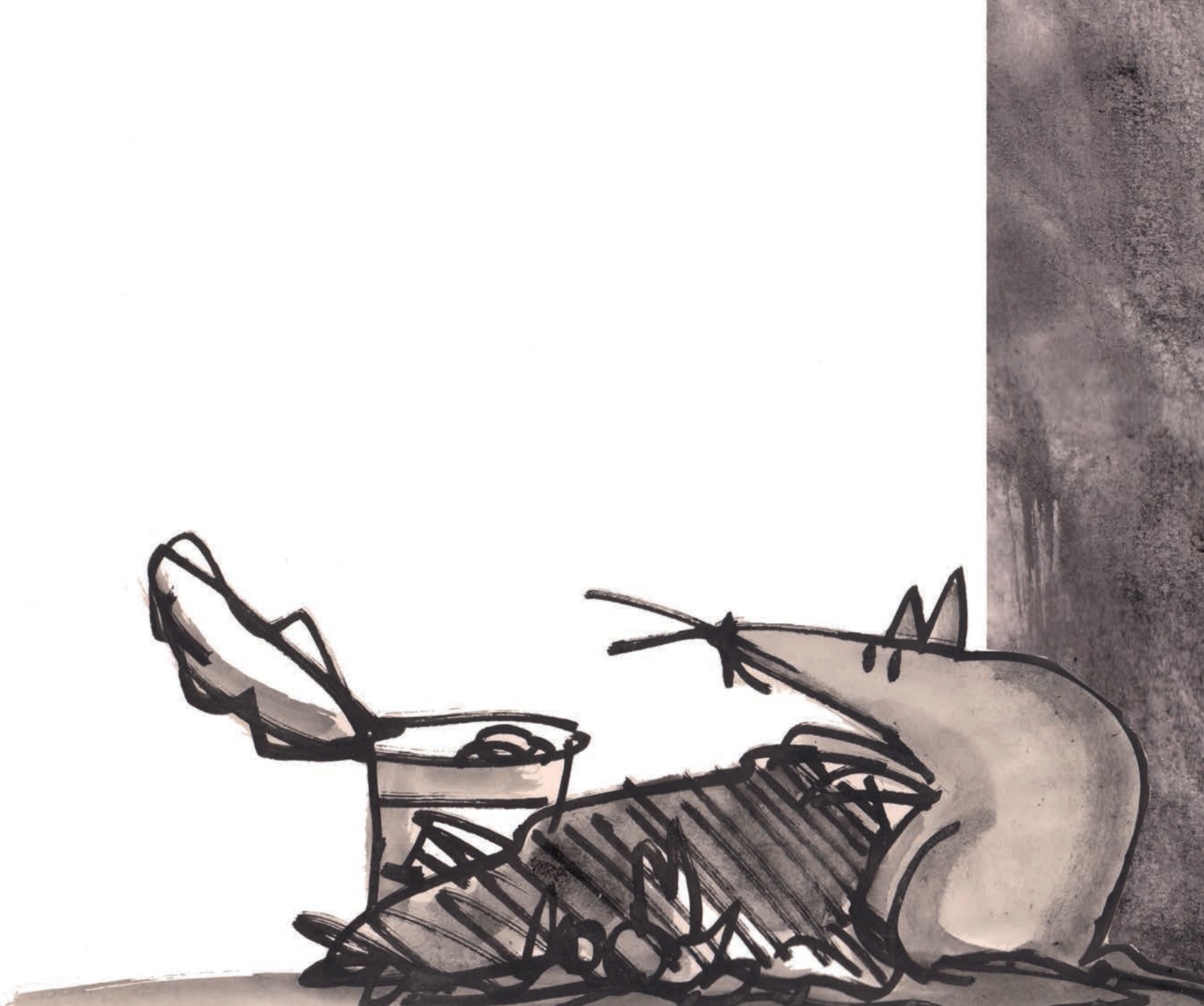
BALADA D'UN CAPSIGRANY

En ple deliri
les rates reneguen
entre gargalls infectes.
La teva cara pàl·lida,
noia dels ulls tristos!
Amb un punyal al cor
s'acaba aquesta balada.

Les sirenes marquen
els camins de la tragèdia.
Havia estimat la teva pell.
De sang eren els llavis.
Ara, em fumo el teu cos
a través de la blanor olorosa
de les herbes salvatges.
M'assec a les llambordes
esperant un encontre fatal.
Cansat de dagues i ganivets
amb mànecs de trinxeraire.

Noia dels ulls tristos,
l'amor t'ha vençut!
El teu cos inert em fuig
per les capçades dels arbres.
En bulevards intransigents.
Com una ocella amb crespons
de vellut negre al coll
i un pic sagnós sense paraules.

Noia dels ulls tristos,
l'amor t'ha vençut!

© dels dibuixos: Pere Cabaret, 2019
© dels poemes: Josep-Ramon Bach, 2019
© de la capçalera: Joan Vígó, 2019

© d'aquesta edició:
Pagès Editors, SL, 2020
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat

Primera edició: març de 2020
ISBN: 978-84-1303-191-0
DL: L 259-2020
Impressió: Arts Gràfiques Bobalà, SL
www.bobala.cat

← imprès a **Lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.